

MUR (II)

Francesc Guillaumet
@fransguillaumet

Del Montsec a Boston

El rector de Castell de Mur es va vendre les pintures de l'antiga Col·legiata a un antiquari i els frescos van anar a parar a EEUU

"Van ser molts diners però segurament són les millors pintures romàniques que hi ha a cap museu nord-americà". Així s'expressava l'any 2020 George Shakerford, conservador del Museum of Fine Arts de Boston, el lloc on es conserven les pintures romàniques arrancades de la Col·legiata de Mur a principis del segle XX i traslladades a EEUU per obra i gràcia de l'antiquari Lluís Plandiura. La història és molt similar a la de tot l'art del Pirineu que ha acabat més enllà de l'Atlàntic amb l'ajuda d'uns rectors incultes, uns antiquaris espavilats i una administració que encara no era prou forta ni tenia prou presència al territori per impedir aquestes transaccions.

La història de la Col·legiata de Mur discorre en paral·lel a la del Castell. Fortalesa i església són gairebé coetànies i van ser el principal testimoni del poder polític i espiritual d'una terra acabada de conquerir als àrabs. A molts pocs metres del Castell de Mur, doncs, hi ha la Col·legiata Agustiniana on es van trobar les restes del Comte Ramon de Pallars (la seva làpida està a pocs metres de l'altar de l'església on es pot veure una reproducció de les pintures originals). A principis del segle XX el rector de Tremp estava preocupat per una gotera a l'església de Mur. Era un problema estructural que podia causar danys irreparables a l'edifici. No tenia diners per arreglar-ho i de cop i volta va trobar la solució. Es va presentar l'antiquari austríac Ignasi Pollak i li va proposar un tracte. Li donaria 7.500 pessetes a canvi de les pintures de l'absis. El rector va veure la llum i no va tardar en donar-hi el vist-i-plau. Al capdavant la venda de l'art no estava regulada en aquells moments a Espanya (va passar el mateix amb les tombes dels Comtes d'Urgell de les Avellanès) i l'operació li anava com anell al dit. Un cop segellat el pacte van arribar a Mur un grup d'italians especialistes en arrancar pintures. Hi van treballar diversos dies i se les

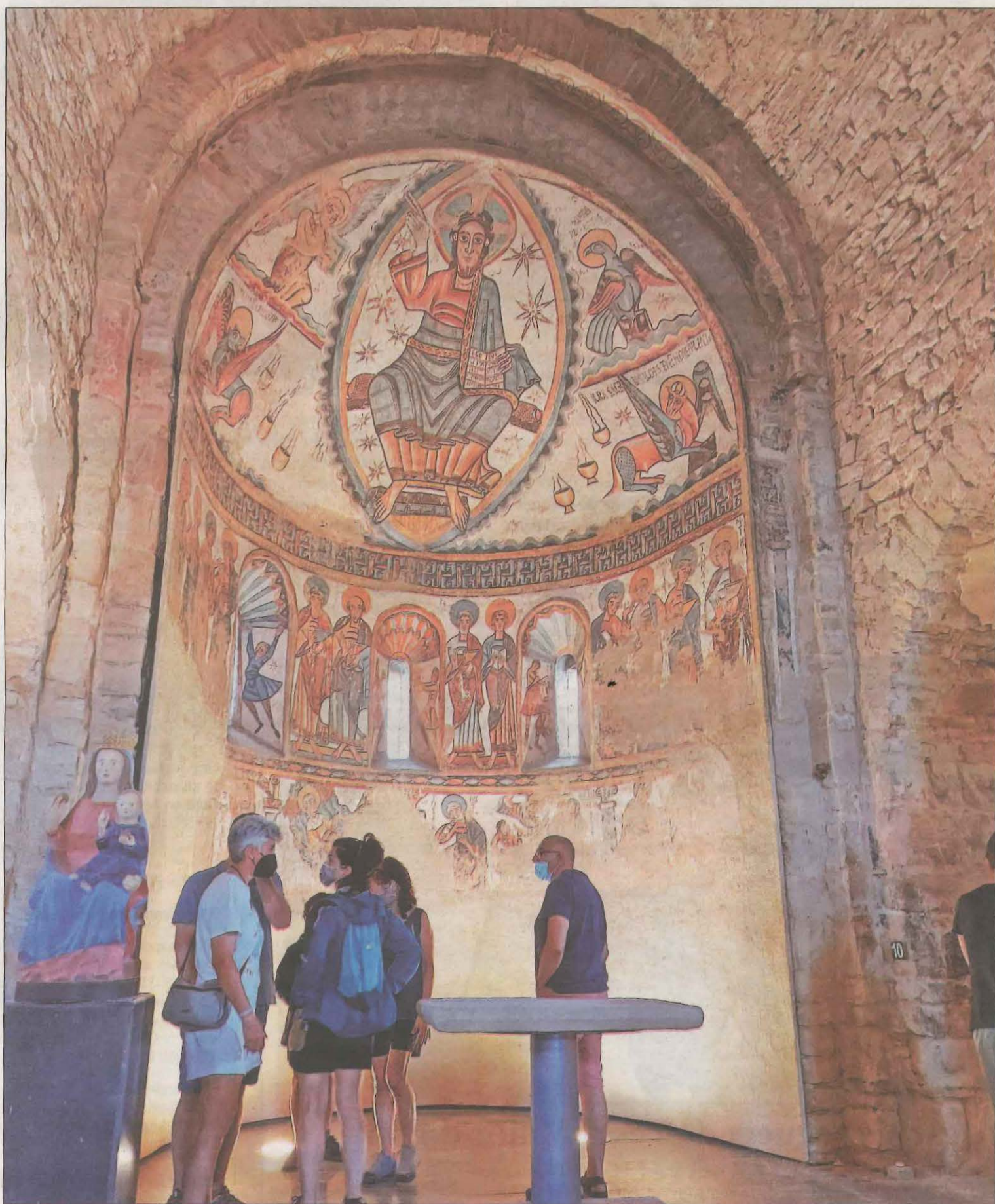

FOTO: F.G. / L'absis de la canònica de Santa Maria de Mur compta amb una reproducció de les pintures romàniques que va malvendre el rector

El cas de Mur va posar en alerta la Mancomunitat, que va optar per arrancar els frescos de Boí

La Junta de Museus, després de veure el que havia passat a Mur, va llogar els italians que havien arrancat les pintures de Santa Maria de Mur i va repetir el procés a Boí. Aquest cop per portar-les a Barcelona i evitar vendes fraudulentes.

van emportar amb carro fins a la carretera de Tremp, on els esperava un camió per fer-les arribar a Barcelona. Allí les va comprar el col·leccionista d'art Lluís Plandiura per 100.000 pessetes i en paral·lel les va traslladar als EEUU. A través de subhasta les va vendre per 92.100 dòlars (l'equivalent a 78.552 euros). La plusvàlua era evident i el negoci, rodó.

"Si cau lo sostre, cau tot! 7.500 pessetes per unes pintures que ni es veien darrere el retaule de l'altar... Mai tant", consta que va exclamar mossèn Farràs. Així ho narra l'exposició sobre aquest capítol històric que es pot veure en una sala annexa al claustre de la Col·legiata. També s'hi explica, com a la visita guiada, que aquest fet va obrir els ulls de la Mancomunitat. La principal institució de govern del país, presidida per Enric Prat de la Ribera, va contractar els mateixos italians que havien arrancat les pintures per ordres de l'antiquari Pollak i va repetir el procés a les esglésies romàniques de Boí. Veient que el que havia passat a Mur podia ser imparable va activar la Junta de Museus per salvar les pintures i portar-les a Barcelona, on ara formen part de la col·lecció del Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC).

FOTO: F.G. / El claustre de la Col·legiata de Santa Maria de Mur i el seu campanar d'espardenya

LES CLAUS D'UNA VENDA POLÈMICA

VENUDES PER NOMÉS 7.500 PESSETES

L'antiquari Ignasi Pollak li va comprar les pintures al rector de Tremp per 7.500 pessetes, Lluís Plandiura les va adquirir per 100.000

i als EEUU li van donar 92.100 dòlars pels frescos.

LA "MILLOR" COMPRA

El director del Fine Arts Museu de Boston va dir el 2020 que van ser molts diners però que

potser eren "les millors pintures romàniques" que hi ha a EEUU.

L'EXPOSICIÓ A MUR

La canònica acull una exposició en la que s'explica tot el procés.

Ramon V del Pallars Jussà, enterrat dins de l'església

El fundador de la Col·legiata va ser enterrat a la pròpia església. Les pintures també donen fe de que va ser el seu propi cosí el que el va matar.

FOTO: F.G. / Davant l'absis hi ha la tomba del Comte Ramon V

Aconsegueix amb La Mañana i Caprabo una cistella exclusiva de productes

Com participar en el sorteig? 🤔

Per participar al sorteig és obligatori ser subscriptor del diari La Mañana i enviar un correu a sorteig@lamanyana.cat en què indiquis el teu nom complet i el teu telèfon.

Data del sorteig 31 d'agost

* Només podran participar en aquest sorteig els majors de 18 anys i subscriptors del diari en paper o digital. En un període màxim de 5 dies després del sorteig, es contactarà amb els guanyadors mitjançant telèfon. El guanyador/a haurà de recollir la cistella a les instal·lacions del diari La Mañana, al carrer Príncep de Viana, 27-29 de Lleida.

La **Mañana**